

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av kommunallagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av kommunallagen (RP 159/2020 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- regeringsråd Mervi Kuittinen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Pasi Leppänen, finansministeriet
- chef för juridiska ärenden Juha Myllymäki, Finlands Kommunförbund
- ekonomi-och strategichef Miia Äkkinen, Vasa stad
- ekonomidirektör Mari Puhka-Susi, Akaa stad
- stadsdirektör Atte Rantanen, Kemijärvi stad
- ekonomidirektör Kari Janhonen, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt
- direktör för sjukvårdsdistriktet Seppo Ranta, Centrala Tavastlands sjukvårdsdistrikt.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Raseborgs stad
- Haapajärvi stad
- Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- Kommunernas garanticentral
- Kommunfinans Abp.

Inget yttrande av

- Samkommunen för Länsi-Pohja sjukvårdsdistrikt.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en temporär ändring av kommunallagen. Förslaget innebär att en kommun ska kunna ansöka hos finansministeriet om förlängning av tiden för täckande av underskott från nuvarande fyra år till sex år, om kommunen på grund av ekonomiska svårigheter till följd av

Betänkande FvUB 19/2020 rd

covid-19-epidemin inte kan täcka ett underskott i balansräkningen inom den tidsfrist som anges i lagen.

Lagen ska också tillämpas på samkommuner.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 31 december 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt 110 § 3 mom. i den gällande kommunallagen (410/2015) ska kommunens ekonomiplan vara i balans eller visa överskott. Ett underskott i kommunens balansräkning ska täckas inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes. Kommunen ska i ekonomiplanen besluta om specificerade åtgärder genom vilka underskottet täcks under den nämnda tidsperioden. Skyldigheten att täcka ett underskott enligt 3 mom. tillämpas också på samkommuner.

Enligt en övergångsbestämmelse (148 §) i kommunallagen tillämpas skyldigheten att täcka ett underskott första gången på underskott i balansräkningen i bokslutet för räkenskapsperioden 2015. Underskottet ska vara täckt i bokslutet för 2020. Om underskottet i kommunens balansräkning var mer än 500 euro per invånare i bokslutet för räkenskapsperioden 2015, ska underskottet vara täckt senast i bokslutet för räkenskapsperioden 2022.

I propositionen föreslås det en temporär ändring av kommunallagen, så att en kommun hos finansministeriet ska kunna ansöka om förlängning av tiden för täckande av underskott från nuvarande fyra år till sex år, om kommunen på grund av ekonomiska svårigheter till följd av covid-19-epidemin inte kan täcka ett underskott i balansräkningen inom den tidsfrist som anges i lagen. Den föreslagna regleringen ska också tillämpas på samkommuner.

Covid-19-epidemin har betydande konsekvenser för kommunernas ekonomi. Kommunernas utgifter ökar, och deras skatte- och avgiftsintäkter minskar. Ökningen av utgifterna infaller inte till alla delar bara år 2020, utan den kommer att påverka kommunernas och sjukvårdsdistriktens ekonomi under en längre tid, också 2021. Trots att staten riktar betydande ekonomiska stödåtgärder till kommunerna, kan epidemin påverka enskilda kommuners möjligheter att täcka underskottet inom den utsatta tiden. Enligt propositionsmotiven återspeglas konsekvenserna av covid-19-epidemin för samkommunernas ekonomi inte bara genom eventuell tilläggsdebitering av medlemskommunerna utan också genom att medlemskommunerna i sin bokföring ska ha beredskap att betala en andel av samkommunens underskott.

Förvaltningsutskottet konstaterar att den temporära lagändringen behövs. Förlängningen av tidsfristerna ger flexibilitet i den svåra situationen. En kommun kan stegvis över en längre tid sätta in sådana åtgärder som behövs för att täcka underskottet och genom egna åtgärder balansera sin ekonomi utan att man behöver inleda ett utvärderingsförfarande. Utifrån inkomna uppgifter verkar förlängningen på två år ändamålsenlig. Utskottet anser också att det föreslagna förfarandet, som grundar sig på ansökan, är motiverat. Förlängningen av tidsfristen kan då i högre grad än om ändringen genomfördes schematiskt inriktas på de ekonomiska konsekvenserna av pandemin och på

Betänkande FvUB 19/2020 rd

de kommuner och samkommuner som fått det svårare att balansera ekonomin i enlighet med den gällande lagstiftningen.

Enligt förslaget ska det till ansökan fogas en redogörelse för konsekvenserna av covid-19-epidemin för kommunen och en plan för åtgärder som ska vidtas för att balansera ekonomin. Enligt motiveringen till propositionen kan de ekonomiska konsekvenserna beskrivas till exempel genom att man jämför intäkter och kostnader med motsvarande uppgifter om ekonomin under tidigare år. Under den förlängda tidsfristen för täckande av underskott är kommunen också skyldig att lämna finansministeriet en redogörelse för hur åtgärderna för att balansera ekonomin har utfallit. Verksamhetsberättelsen ska innehålla en redogörelse för hur åtgärderna genomförts under räkenskapsperioden och hur de räckt till. Enligt förslaget ska kommunen lämna finansministeriet redogörelsen senast vid utgången av juni året efter räkenskapsperioden.

Det föreslås att lagen ska gälla till utgången av 2025. Utskottet anser att detta är motiverat, eftersom det inte finns några entydiga uppgifter om epidemins varaktighet och eftersom den kommunala ekonomin kan påverkas i flera år. Den sista möjligheten att ansöka om förlängd tidsfrist är 2025. Då kan kommunen ansöka om förlängning av en tidsfrist som löper ut 2025 eller 2026.

Enligt propositionsmotiven avses lagen träda i kraft så snart som möjligt. Utskottet konstaterar att det är nödvändigt att lagen träder i kraft snabbt för att kommunerna och samkommunerna ska kunna ansöka om förlängning av tidsfristen för att täcka ett underskott så att en längre tidsfrist kan beaktas redan i budgeten för 2021 och i fråga om de åtgärder som införs i ekonomiplanen för att täcka ett underskott i enlighet med 110 § i kommunallagen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 159/2020 rd utan ändringar.

Betänkande FvUB 19/2020 rd

Helsingfors 17.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Matti Semi vänst
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Ben Zyskowicz saml
ersättare Mari Rantanen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.